Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (treće prošireno vijeće)

25. svibnja 2016.*

„Arbitražna klauzula – Peti okvirni program za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti (1998.–2002.) – Ugovor koji se odnosi na područje ‚Energija, okoliš i održivi razvoj' – Otkaz ugovora – Povrat dijela unaprijed isplaćenih iznosa – Zatezne kamate – Postupak donošenja presude zbog ogluhe"

U predmetu T-226/14,

Europska komisija, koju zastupaju L. Cappelletti i F. Moro, a zatim F. Moro, u svojstvu agenata, uz asistenciju R. van der Houta, odvjetnika,

tužitelj,

protiv

McCarron Poultry Ltd, sa sjedištem u Killacorn Emyvaleu (Irska),

tuženika,

povodom tužbe podnesene na temelju članka 272. UFEU-a s ciljem da se tuženiku naloži da naknadi dio predujma koji je Komisija platila u okviru ugovora NNE5/1999/20229, uvećan za zatezne kamate.

OPĆI SUD (treće prošireno vijeće),

u sastavu: S. Papasavvas, predsjednik, I. Labucka, C. Wetter, E. Bieliūnas (izvjestitelj) i V. Kreuschitz, suci,

tajnik: E. Coulon,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

donosi sljedeću

Presudu

Okolnosti spora

1 Europska zajednica, koju zastupa Komisija europskih zajednica, sklopila je 27. travnja 2001. s društvom S., u svojstvu koordinatora, i s pružateljima usluga A., E., I. i McCarron Poultry Lts (u daljnjem tekstu: tuženik) ugovor NNE5/1999/20229 (u daljnjem tekstu: ugovor) naslovljen „Mjere Zajednice u području

* Jezik postupka: engleski

posebnog programa RDT i njihov prikaz: ‚Energija, okoliš i održivi razvoj' – Dio B: program ‚Energija', u okviru petog okvirnog programa Zajednice za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti (1998. - 2002.), s ciljem realizacije projekta „Optimised Biomass CHP Plant for Monaghan Integrating Condensing Economiser Technology" (optimizirano kogeneracijsko postrojenje na biomasu u Monaghanu koje integrira tehnologiju kondenzacijskog ekonomizatora).

2 Na ugovor, sastavljen na engleskom jeziku, primjenjuje se, na temelju njegova članka 5. stavka 1., belgijsko pravo. U skladu s njegovim člankom 8. stavkom 1., ugovor ima tri priloga koji čine njegov sastavni dio. Prilog I. odnosi se na opis posla koji treba obaviti, Prilog II. navodi opće uvjete ugovora, a Prilog III. spominje ovlaštenja.

3 Članak 5. stavak 2. ugovora sadržava arbitražnu klauzulu, u smislu članka 272. UFEU-a, sastavljenu na sljedeći način:

„Prvostupanjski sud [koji je postao Opći sud] i, u slučaju žalbe, Sud Europskih zajednica [koji je postao Sud Europske unije], jedini je nadležan za odlučivanje o svakom sporu koji nastane između Zajednice, s jedne strane, i ugovornih stranaka, s druge strane, glede valjanosti, primjene i tumačenja ovog ugovora."

4 Na temelju članka 2. stavka 1. ugovora, projekt je trebao trajati 58 mjeseci, počevši od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon zadnjeg potpisa ugovornih stranaka. Bila je dakle riječ o razdoblju od 1. svibnja 2001. (datum započinjanja projekta) do 28. veljače 2006.

5 U odnosu na financijski doprinos Zajednice, članak 3. Priloga II. navodi sljedeće:

„1. Financijski doprinos Zajednice mora se platiti u skladu sa sljedećim načelima:

(a) Početni predujam plaća se koordinatoru u roku od najviše 60 dana od datuma zadnjeg potpisa ugovornih strana. Koordinator raspodjeljuje taj predujam u skladu s uputama sadržanima u indikativnom detaljnom izvještaju o prihvatljivim troškovima utvrđenim nakon potpisa ovog ugovora.

[...]

3. U skladu s člankom 26. ovog Priloga, sva plaćanja moraju se smatrati predujmovima do prihvaćanja završnog izvješća.

4. [...]

U slučaju da ugovorna stranka ne izvrši povrat u roku koji odredi Komisija, ona uvećava dugovani iznos za zatezne kamate po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka za svoje glavne transakcije refinanciranja na prvi dan u mjesecu u kojem istječe rok koji je odredila Komisija, uvećanu za jedan i pol postotni bod, osim ako se te kamate ne duguju na temelju druge odredbe ovog ugovora. Kamate se odnose na razdoblje od dana nakon isteka roka do dana primitka sredstava koje treba vratiti."

6 Članak 6. stavak 2. ugovora glasi:

„Kada je izvršenje projekta ovisno o dobivanju upravnog ovlaštenja, a takvo odobrenje nije dano u roku od godine dana od datuma pokretanja iz članka 2. stavka 1., Komisija može odmah otkazati ugovor u skladu s odredbama članka 7. Priloga II ugovoru."

7 Članak 7. stavak 6., treći podstavak Priloga II. ugovoru, naslovljen „Otkaz ugovora ili kraj sudjelovanja ugovorne stranke”, propisuje:

„U slučaju otkaza ugovora ili prestanka sudjelovanja ugovorne stranke:

(a) [...] Komisija može zatražiti povrat ukupnog ili dijela financijskog doprinosa Zajednice, uzimajući u obzir prirodu i rezultate obavljenih radova i njihovu korisnost za Zajednicu u specifičnom programu o kojem je riječ,

[…]”

8 U skladu s člankom 3. stavkom 4., prvim podstavkom Priloga II. ugovoru, „[k]ada je ukupni financijski doprinos koji duguje Zajednica, uzimajući u obzir sve eventualne prilagodbe, uključujući i onu nakon financijske revizije kao što je navedeno u članku 26. ovog Priloga, manji od ukupnog iznosa plaćanja iz stavka 1. prvog podstavka ovog članka, odnosne ugovorne stranke dužne su nadoknaditi razliku u eurima u roku koji je odredila Komisija u svojem zahtjevu upućenom preporučenim pismom s povratnicom.”

9 Na temelju članka 3. ugovora, kako je izmijenjen izmjenom br. 1, potpisanim 6. rujna 2004., ukupni prihvatljivi troškovi projekta određeni su na 46 388 002 eura, a ukupan iznos financijskog doprinosa Zajednice na 2 975 000 eura.

10 Komisija je 21. lipnja 2001. platila početni predujam od 892 500 eura na bankovni račun društva S., a zatim je 12. prosinca 2003. izvršila privremenu isplatu od 71 862 28 eura. Društvo S. je zatim, kao koordinator, imalo zadaću da te iznose raspodijeli među različitim ugovornim strankama prema naznakama sadržanima u indikativnom detaljnom izvješću o prihvatljivim troškovima priloženom ugovoru.

11 Izmjenom br. 1 ugovora društvo S. se povuklo iz projekta, a zamijenio ga je tuženik kao novi koordinator, s učinkom od 1. svibnja 2003.

12 Slijedom te izmjene početni koordinator je sredstva koja mu je uplatila Komisija proslijedio tuženiku. To je plaćanje obavljeno 17. rujna 2004.

13 Preporučenim pismom s povratnicom od 7. prosinca 2005. upućenim tuženiku Komisija je naznačila da je projekt imao „znatna kašnjenja od svog početka” i da je „[s]amo mali dio poslova navedenih u ugovoru [bio] obavljen do [tog datuma]”. Iz tog pisma također proizlazi da su i tuženikova elektronička pošta od 13. lipnja 2005. i izvješća o napretku koja je on podnio 31. svibnja i 15. studenoga 2005. svjedočila o nemogućnosti ugovornih stranaka da pribave dozvole potrebne za izvršenje projekta.

14 U skladu s tim, Komisija je tuženika, s obzirom na to da su do završetka projekta bila preostala otprilike tri mjeseca, upozorila na zahtjeve koje je glede dokumenata trebalo ispuniti kako bi ugovorna stranka mogla zatražiti produljenje projekta potpisivanjem izmjena ugovora, u skladu s člankom 7. ugovora.

15 Dopisom od 17. siječnja 2006. tuženik je zatražio produljenje ugovora za dodatne tri godine, ali nije dostavio nikakve dokumente koje je zatražila Komisija u dopisu od 7. prosinca 2005.

16 Preporučenim pismom s povratnicom od 20. ožujka 2006. Komisija je obavijestila tuženika da njegov zahtjev za produljenje ne može biti prihvaćen jer, s jedne strane, nisu bile dobivene osnovne dozvole za izvršenje projekta, tako da nije postojala „nikakva mogućnost da se projekt izvede do kraja u razumnom roku”, i, s druge strane, jer je Komisija zaprimila taj zahtjev tek 3. veljače 2006., to jest nakon isteka roka iz članka 7. ugovora za traženje njegove izmjene, odnosno 1. siječnja 2006.

17 Komisija je, stoga, u istom dopisu priopćila tuženiku svoju odluku o otkazu ugovora, u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Priloga II. ugovoru i člankom 6. stavkom 2. ugovora. Komisija je obavijestila tuženika da će otkaz ugovora stupiti na snagu od datuma primitka navedenog dopisa.

18 Naposljetku, Komisija je, kako bi okončala upravni postupak, zatražila od tuženika da joj dostavi završno objedinjeno izvješće i završni troškovnik za razdoblje od datuma početka projekta do datuma njegova okončanja, u roku od mjesec dana od primitka navedenog dopisa.

19 Nakon primitka završnog objedinjenog izvješća i završnog troškovnika 5. svibnja 2006., a s obzirom na činjenicu da je tijekom trajanja projekta dobila četiri različite verzije obrasca u kojem su sažeti iznosi koje je koordinator proslijedio drugim ugovornim strankama (odnosno „obrazac E3”, Komisija je preporučenim pismom s povratnicom od 15. svibnja 2007. pozvala ugovorne stranke da joj dostave izjavu o primljenim iznosima (u nekim slučajevima proslijeđenim iznosima) u okviru projekta kako bi za svaku ugovornu stranku utvrdila konačni iznos koji je Europska unija trebala platiti ili vratiti.

20 Društva E., I. i A. uputila su svoju izjavu Komisiji dopisima od 8. i 12. lipnja te 17. rujna 2007. Iz toga proizlazi da društva I. i A., kao ugovorne stranke, nisu primile sredstva, dok je društvo E. primilo iznos na ime projekta.

21 Nakon nekoliko razmijenjenih pismena s tuženikom i društvom S. s ciljem utvrđivanja iznosa plaćenih u okviru projekta i nakon analize financijskih i tehničkih izvješća podnesenih u okviru ugovora Komisija je za svaku ugovornu stranku utvrdila iznos potvrđenih prihvatljivih troškova, iznos doprinosa koje je dužna platiti Unija, iznos doprinosa koji je platila Unija i, naposljetku, iznose koje Unija treba platiti ili natrag primiti.

22 Iznos koji treba naplatiti od tuženika je 848 926,33 eura, a izračunat je uzimajući u obzir financijski doprinos koji je to društvo primilo od Unije nakon potpisa izmjene br. 1 ugovora, koji je iznosio ukupno 964 362,28 eura, što odgovara zbroju predfinanciranja od 892 500 eura i privremene isplate od 71 862,28 eura, od kojeg je oduzet doprinos koji se duguje tuženiku (4 073,54 eura), doprinos koji je potonji proslijedio društvu S. (40 782,04 eura za troškove koordinacije i projekta) i društvu E. (18 844,45 eura) te financijski doprinos koji tuženik treba proslijediti društvu I. (41 458,53 eura) i društvu A. (10 277,39 eura).

23 Pismom obavijesti poslanim 27. travnja 2010. preporučeno s povratnicom Komisija je obavijestila tuženika o svojoj namjeri da mu uputi obavijest o terećenju, s ciljem povrata iznosa od 848 926,33 eura, pod uvjetom da joj tuženik podnese dokaze o uplatama izvršenima društvima I. i A. u roku od četiri tjedna od primitka pisma. Komisija je u tom pismu obavijesti navela da će se u slučaju da ne dostavi tražene dokaze o uplati iznos koji tuženik treba vratiti povećati s 848 926,33 eura na 900 662,25 eura, što odgovara iznosu koji tuženik treba vratiti i kojemu se pridodaju financijski doprinosi koje Komisija još treba platiti društvima I. i A., odnosno 41 458,53 eura i 10 277,39 eura.

24 Budući da tuženik nije dostavio nijedan dokaz o uplati u korist društava I. i A., da nije vratio dugovani iznos i da nije osporio izračune navedene u pismu obavijesti, Komisija je protiv tuženika izdala obavijest o terećenju broj 3241009140 u iznosu od 900 662,25 eura. U obavijesti o terećenju, poslanoj 24. rujna 2010. preporučenim pismom s povratnicom, navedeno je da će se, ako naznačeni iznos ne bude plaćen do 30. studenoga 2010., glavna tražbina uvećati za zatezne kamate.

25 Komisija je 2. prosinca 2010. uputila tuženiku opomenu te ga je, s obzirom na to da plaćanje još nije bilo izvršeno, preporučenim pismom s povratnicom datiranim 4. siječnja 2011. pozvala da joj plati iznos glavnice uvećan za zatezne kamate obračunate u skladu s člankom 3. stavkom 4. Priloga II. ugovoru.

Postupak i zahtjevi Komisije

26 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 15. travnja 2014. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

27 Nakon dvaju neuspjelih pokušaja dostave tužbe tuženiku, od 25. travnja i 3. srpnja 2014. u skladu s člankom 100. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda od 2. svibnja 1991., Opći sud odlučio je, na zahtjev Komisije, obaviti dostavu tužbe tuženiku putem sudskog dostavljača.

28 Tužba je uredno dostavljena tuženiku 17. studenoga 2014. putem sudskog dostavljača.

29 Budući da tuženik nije dostavio odgovor na tužbu u za to određenom roku, Komisija je 10. ožujka 2015. zatražila od Općeg suda da donese presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev, u skladu s člankom 122. stavkom 1. Poslovnika od 2. svibnja 1991. Tajništvo je taj zahtjev dostavilo tuženiku.

30 Budući da je jedan član trećeg vijeća bio spriječen sudjelovati u postupku, predsjednik Općeg suda odredio je drugog suca kako bi se popunilo sudsko vijeće.

31 U okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih člankom 64. Poslovnika od 2. svibnja 1991., Opći sud je dopisom od 11. lipnja 2015. uputio pitanja Komisiji, koja je 9. srpnja 2015. na njih odgovorila.

32 Opći je sud na prijedlog trećeg vijeća odlučio, na temelju članka 28. Poslovnika Općeg suda, predmet uputiti pred prošireno vijeće.

33 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

— tuženiku naloži da joj isplati dužni iznos od 976 663,34 eura koji čine glavnica od 900 662,25 eura uvećana za iznos od 76 001,09 eura koji predstavlja zatezne kamate od 2,50% za razdoblje od uključujući 1. prosinca 2010. do 15. travnja 2014.;

— tuženiku naloži da joj isplati iznos od 61,69 eura po danu na ime kamate počevši od 16. travnja 2014. pa sve do konačne isplate duga;

— tuženiku naloži plaćanje troškova postupka.

Pravo

Primjena članka 123. stavka 3. Poslovnika

34 Valja utvrditi da tuženik, iako mu je Komisijina tužba bila uredno dostavljena, nije u propisanom roku podnio odgovor na tužbu u smislu članka 46. Poslovnika od 2. svibnja 1991. Komisija je stoga 10. ožujka 2015. podnijela, na temelju članka 122. stavka 1. Poslovnika od 2. svibnja 1991., zahtjev da Opći sud donese presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev. Novi Poslovnik Općeg suda, koji u svojem članku 123. sadržava nove odredbe o postupku donošenja presude zbog ogluhe, stupio je 1. srpnja 2015. na snagu. Stoga je potrebno utvrditi koja se odredba primjenjuje na ovaj predmet.

35 U tom smislu, treba podsjetiti da odredbe novog Poslovnika, kao postupovne odredbe, imaju izravan učinak od dana stupanja na snagu navedenog propisa (rješenja od 10. prosinca 1997., Smets/Komisija, T-134/96, EU:T:1997:193, t. 16., i od 30. svibnja 2002., Coe Clerici Logistics/Komisija, T-52/00, EU:T:2002:134, t. 23.), te se posljedično primjenjuju na sve sporove koji su u tijeku u trenutku njihova stupanja na snagu (presuda od 12. studenoga 1981., Meridionale Industria Salumi i dr., 212/80 do 217/80, EU:C:1981:270, t. 9.), uz pridržavanje posebice prijelaznih odredaba.

36 U ovom se slučaju nijedna prijelazna odredba ne odnosi izričito na članak 123. Poslovnika.

37 Iz toga slijedi da treba smatrati da ta odredba ima izravan učinak od dana stupanja na snagu Poslovnika, 15. srpnja 2015., i da se stoga primjenjuje na ovaj spor.

38 Čak i pod pretpostavkom da se može smatrati da su pravila koja se primjenjuju na donošenje presude kojom se prihvaća tužiteljev tužbeni zahtjev u okviru postupka donošenja presude zbog ogluhe djelomično obuhvaćena materijalnim pravom jer izravno utječu na interese stranaka u postupku, ta okolnost nema nikakvog utjecaja. Naime, budući da je situacija koja proizlazi iz nepodnošenja odgovora na tužbu i podnošenja zahtjeva za donošenje presude kojom prihvaća tužiteljev tužbeni zahtjev konačno nastala tek u trenutku kada Opći sud odlučuje o navedenom zahtjevu, ta se pravila primjenjuju odmah (vidjeti, u tom smislu, presudu od 11. prosinca 2008., C-334/07 P, EU:C:2008:709, t. 43. i 44., i navedenu sudsku praksu).

Meritum

39 U skladu s člankom 123. stavkom 3. Poslovnika, Opći sud donosi presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev, osim ako nije očito nenadležan za odlučivanje o tužbi ili je ta tužba očito nedopuštena ili očito potpuno pravno neosnovana.

40 Stoga je dovoljno da Opći sud utvrdi, u ovom predmetu, kao prvo, da je nadležan za odlučivanje o ovoj tužbi na temelju arbitražne klauzule, u smislu članka 272. UFEU-a, sadržane u članku 5. stavku 2. ugovora, kao drugo, da nema sumnje da je ova tužba dopuštena i, kao treće, da s obzirom na odredbe ugovora navedene u točkama 2. do 9. ove presude i opis činjenica koji je Komisija iznijela u tužbi i koji je potkrijepljen dokazima u spisu tužba nije očito potpuno pravno neosnovana.

41 Stoga je potrebno usvojiti Komisijine zahtjeve kako su navedeni u točki 33. gore.

42 Usto, glede plaćanja zateznih kamata, iz članka 3. stavka 4., drugog podstavka Priloga II. ugovoru proizlazi da se dugovani iznosi uvećavaju za zatezne kamate po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka (ESB) za svoje glavne transakcije refinanciranja na prvi dan u mjesecu u kojem istječe rok koji je odredila Komisija, uvećanu za jedan i pol postotni bod. Budući da je Komisija kao taj rok odredila 30. studenoga 2010., valja uzeti u obzir stopu koja je bila na snazi 1. studenoga 2010. Iz *Službenog lista Europske unije* (SL 2010., C 298, str. 5.) proizlazi da je kamatna stopa koju primjenjuje ESB za svoje glavne transakcije refinanciranja 1. studenoga 2010. bila određena na 1%. U tim uvjetima kamatnu stopu primjenjivu u ovom slučaju treba odrediti na 2,50% godišnje.

43 Članak 3. stavak 4. drugi podstavak Priloga II. ugovoru propisuje također da se kamate odnose na razdoblje od dana koji slijedi danu isteka roka do dana primitka sredstava koja treba vratiti. Budući da je rok koji je odredila Komisija istekao 30. studenoga 2010., zatezne kamate moraju se odnositi na razdoblje od 1. prosinca 2010. do datuma potpune isplate duga.

44 S obzirom na sve gore navedeno, tuženiku treba naložiti da Komisiji isplati iznos od 900 662,25 eura, uvećan za zatezne kamate po stopi od 2,50% godišnje, počevši od 1. prosinca 2010. do datuma potpune isplate duga, što odgovara zateznim kamatama u iznosu od 61,69 eura dnevno.

Troškovi

45 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tuženik nije uspio u postupku, treba mu naložiti snošenje troškova sukladno zahtjevu Komisije.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (treće prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Društvu McCarron Poultry Ltd nalaže se da Komisiji isplati iznos od 900 662,25 eura, uvećan za zatezne kamate po stopi od 2,50% godišnje, počevši od 1. prosinca 2010. do datuma potpune isplate duga.**

2. **Društvu McCarron Poultry Ltd nalaže se snošenje troškova.**

Papasavvas Labucka Wetter

Bieliūnas Kreuschitz

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 25. svibnja 2016.

Potpisi